

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**Київський національний
торговельно-економічний університет
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького**

**СУЧАСНЕ МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО
ТА ТОВАРОЗНАВСТВО: ТЕОРІЯ,
ПРАКТИКА, ОСВІТА**

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

(12-13 березня 2020 року, м. Полтава)

**Полтава
ПУЕТ
2020**

УДК 620.22+[658.62:005.52](043.2) *Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» заборонено.*
С91

ПРОГРАМНИЙ КОМПЕТ:

О. О. Нестуля, голова комітету, д. і. н., професор, ректор ПУЕТ;
А. А. Мазаракі, д. е. н., професор, ректор Київського національного торговельно-економічного університету, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України;
О. В. Черевко, д. е. н., професор, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;
П. О. Куцик, к. е. н., професор, ректор Львівського торгово-економічного університету;
С. М. Лебедєва, д. е. н., професор, ректор Білоруського торгово-економічного університету споживчої кооперації (Республіка Білорусь);
Е. Б. Сидиков, д. і. н., професор, ректор Євразійського національного університету імені Л. М. Гумільова;
Л. А. Шавга, д. е. н., професор, ректор Кооперативно-торгового університету Молдови (Республіка Молдова);
Х. Н. Факеров, д. е. н., професор, ректор Таджикицького державного університету комерції.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМПЕТ:

О. В. Манжура, голова комітету, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;
Т. В. Сахно, заступник голови, д. х. н., с. н. с., професор кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;
А. О. Семенов, заступник голови, к. ф.-м. н., доцент, доцент кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ.

Сучасне матеріалознавство та товарознавство: теорія, практика, освіта: матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (12–13 березня 2020 року, м. Полтава). – Полтава : ПУЕТ, 2020. – 235 с. – Текст : укр., англ., рос.

ISBN 966-978-184-

У матеріалах конференції розглянуто актуальні теоретичні та практичні питання, пов'язані з розвитком матеріалознавства й товарознавства в Україні та за її межами в контексті світових досягнень науки і техніки.

УДК 620.22+[658.62:005.52](043.2)

Розраховано на вчених, викладачів навчальних закладів, докторантів, аспірантів, магістрантів, а також фахівців, які займаються проблемами матеріалознавства та товарознавства.

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2020

ISBN 978-966-184-

тер формування висококваліфікованого та соціокультурного працівника здатного діяти в нестійких умовах ринкового середовища.

Список використаних інформаційних джерел: 1. Кабінет міністрів України розпорядження. План заходів на 2018—2021 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року від 29 серпня 2018 р. № 602 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/602-2018-%D1%80> (дата звернення 06.03.20). 2. Міністерство соціального розвитку в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/news/17194.html> (дата звернення 06.03.20). 3. Українське суспільство міграційний вимір Національна доповідь. Київ 2018 рік [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.idss.org.ua/arhiv/Ukraine_migration.pdf (дата звернення 06.03.20)

С. Е. Мороз, к. п. н., доцент, smor@meta.ua;

О. В. Калашник, к. т. н., доцент, kalashnik1968@meta.ua

Полтавська державна аграрна академія, Україна

ДУАЛЬНА ОСВІТА: ПОСИЛЕННЯ РОЛІ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Дисбаланси між ринком освітніх послуг та ринком праці, які проявляються в одночасному існуванні надлишку та нестачі робочої сили – одна з основних проблем сучасного суспільства, яка потребує аналізу і пошуку шляхів вирішення.

Ринок праці формує запит системі освіти на обсяг і структуру підготовки молодих спеціалістів. Система освіти прагне гнучко реагувати на потреби економіки країни, проте, у сучасних умовах цього виявляється недостатньо. Сьогодні потребує відновлення взаємодії між навчальними закладами та суб'єктами ринкових відносин, масштабного переосмислення ролі роботодавців у процесі фахової підготовки молодих спеціалістів: від простого споживача готового продукту до активного його виробника.

Через відсутність ефективного механізму взаємодії стейкхолдерів у процесі фахової підготовки здобувачів вищої освіти, спостерігається поглиблення дисбалансу ринку праці. Як зазначають експерти, найбільша частка безробітних спостерігається серед людей з вищою освітою – 41 %. Разом з тим 38 % україн-

ців з професійно-технічною освітою також не можуть знайти роботу, і лише кожен п'ятий безробітний має загальну середню освіту [1–3]. Дослідники висловлюють думку, що потрібен новий механізм формування соціального замовлення на підготовку фахівців, який би чітко прописував функції всіх зацікавлених сторін та пов'язують вихід із кризи з впровадженням дуальної системи освіти.

Термін «дуальна система» (від лат. *dualis* – подвійний) введений у педагогічну термінологію з середини 60-х років минулого століття як нова, гнучкіша форма організації професійного навчання. Як методологічна характеристика професійної освіти дуальність передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю у рамках організаційно-відмінних форм навчання [3].

Для уточнення обсягів і структури професійної підготовки фахівців нової формації та з'ясування сутності дуальної системи освіти, охарактеризуємо основні зміни, які на думку аналітиків [1–3] супроводжують її впровадження:

- змінюється співвідношення годин на теоретичне і практичне навчання (теоретичне навчання займатиме 30 %, а виробниче навчання та виробнича практика – 70 % навчальних годин);
- навчальний процес відбувається у межах блочно-модульної схеми: 1–2 тижні – модуль теорії на базі навчального закладу → 4–8 тижнів – модуль практики на базі підприємства;
- змінюється система оцінювання результатів навчання, яке здійснюється відповідно до реальних показників професійної підготовки здобувачів вищої освіти, підтвердженої в умовах виробництва.

Нам імпонує позиція науковців [1, 2], які вважають, що дуальна освіта – це ефективна модель, що гарантує здобувачеві вищої освіти, який паралельно з навчанням проходить практику на підприємстві, набуття актуальних професійних компетенцій, відповідних запитам конкретного роботодавця. За умов дуального навчання студенти зможуть не тільки опанувати потрібні професійні навички, а й зрозуміти, як працює підприємство,

адаптуватися до роботи на ньому і, у перспективі, працевлаштуватися там після закінчення навчання. Аналіз літературних джерел показав, що беззаперечними перевагами дуальної освіти є те, що:

- покращується працевлаштування випускників, оскільки сформовані компетенції повною мірою відповідають вимогам конкретного роботодавця, а сам процес навчання стає максимально наближеним до сучасних запитів виробництва;

- підвищується мотивація до навчання, формується готовність майбутнього працівника до професійної діяльності. Позиція пасивного споживача навчальної інформації змінюється ініціативною позицією фахівця на виробництві, якому треба приймати рішення і нести за них відповідальність. Здобувачі вищої освіти, таким чином, навчаються більш усвідомлено і зацікавлено, як потенційні працівники раніше адаптуються до професійних стосунків у колективі, вчать соціальній відповідальності;

- застосовується принцип «від практики до теорії», студент більше працює не з текстами та знаковими системами, а з професійними ситуаціями. Складна теорія легше освоюється через практику і вирішення реальних професійних завдань;

- оцінка якості підготовки фахівців проводиться за участі самих роботодавців. З перших днів студенти більшу частину часу проводять на робочому місці, демонструють свої навички й компетенції, тому роботодавці отримують можливість оцінити рівень підготовленості майбутніх фахівців безпосередньо у виробничих умовах;

- ураховуються очікування здобувачів вищої освіти, інших стейкхолдерів та суспільства у цілому

- викладачі знайомляться із усіма нововведеннями виробництва;

- знижується навантаження на бюджет, оскільки частину витрат з підготовки кваліфікованих кадрів несе підприємство.

Знайомство із досвідом зарубіжних країн, де переваги дуальної освіти були актуалізовані раніше, дає підстави стверджувати, що

формування перспективних потреб (прогнозування) ринку праці, орієнтація на них системи вищої професійної освіти – завдання, які повинні вирішуватися спільно державою, освітніми установами та іншими стейкхолдерами, зокрема, роботодавцями. У перспективі нові інструменти узгодження можливостей освітян і запитів роботодавців внаслідок прикладного характеру дуальної освіти сприятимуть подоланню потенційних дисбалансів ринку праці.

Отже, для розвитку системи освіти у дуальному форматі необхідно, насамперед, вирішити такі завдання: у кожному регіоні й у кожній галузі чітко визначити перелік спеціальностей, за якими можливе застосування дуальної системи навчання; визначити перелік базових підприємств, готових стати партнерами по впровадженню дуальної моделі освіти, сформулювати вимоги до підприємств, які мають можливість впроваджувати дуальну систему навчання; розробити спільно з об'єднаннями роботодавців рекомендації для підприємств щодо впровадження дуальної моделі навчання; забезпечити створення на підприємствах лекційних аудиторій, навчальних полігонів та лабораторій для навчання за дуальною системою; укласти договори з підприємствами щодо забезпечення практик та стажувань; запровадити обов'язкове стажування викладачів спеціальних дисциплін на курсах підвищення кваліфікації; започаткувати практичну підготовку викладачів до організації викладання в умовах дуальної освіти.

Підсумовуючи зазначимо, що реалізація елементів дуальної освіти потребує залучення всіх зацікавлених сторін до ефективної взаємодії, націленої на максимальне узгодження і реалізацію інтересів і роботодавців, і учасників освітнього процесу.

Список використаних інформаційних джерел. 1. Мартякова О. В., Снігова С. М., Мудра О. В. Регулювання взаємодії ринків освітніх послуг та праці на основі механізму управління їх якістю. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 3. С. 154–168. 2. Ільїч Л. М. Взаємодія ринків праці та освіти: сутність, характерні риси та модель функціонування. *Економіка та держава*. 2017. № 4. С. 69–74. 3. Дуальна освіта [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/dualna-osvita> (дата звернення 01.03.2020).